

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torekih, četrtekih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. — 30, izven Avstrije f. 1.40; za tri mesece . f. — 80, 4.—; za pol leta 15.—; 8.—; za vse leto 30.—; 16.—. Na naročbo brez priložne naročnine se ne jemlje ozir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 avc., izven Trsta po 3 avc. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4 avc., izven Trsta 5 avc.

Oglasi se račune po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, oemrtnice in javnozahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnine, reklamacije in oglase sprejema upravnništvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odpri reklamacije so proste postnine.

V edinosti je moč!

Po delnozborskih volitvah na Kranjskem.

III.

Stranka kot taka, se svojim vodstvom in v svoji celoti, je grešila s tem, da ni izvajala sklepov shoda zaupnih mož isto ljubeznijo, isto brigo, ki je potrebna, ako hočemo, da naše ideje prodre v širše mase naroda in da smemo reči: narod, ali vsaj del naroda je za nami se svojim srcem, se svojim razumom, se svojim prepričanjem. Kakor vsikdar, tako se je pokazalo tudi ob zadnjih delnozborskih volitvah na Kranjskem, da nobena stranka ne more delati čudežev v zadnji hip in ni je, četudi najokretnišie agitacije — kakoršne v našem slučaju ni bilo od strani narodne stranke — ki bi mogla popraviti neposredno pred volitvami, kar se je zamudilo tekom časa. Marsikje drugje bi morali oprasčati take zamude, ali v Ljubljani ne moremo, kjer imajo toli velik zaklad na neodvisnem razumništvu — česar drugod pogrešamo toli bridko; oprostiti ne moremo stranki, ki šteje svojim pristašem po deželi celo armado kmečkega in posestniškega razumništva. Pri takih razmerah trebalo bi pred volitvami le živega in nepretrznega osebnega kontakta med voditelji v središču in pristaši po deželi in agitacijski aparat bi izborno posloval — ob volitvah. Te uredbe, takega kontakta ni bilo — in s tem je označen greh narodne stranke kot take.

Ali veliko več, ker pozitivno, neprimerenim postopanjem, je grešilo glasilo stranke. Častiti čitatelji naj nam verujejo, da nam je neizrečeno mučno povedati tudi na to stran svoje menenje, kajti početju našemu utegnejo se podtikati vsakojaki ne baš lepi nameni. Toda odločili smo se, da jedenkrat spregovorimo, kar nam je že dolgo na srcu — in temu svojemu sklepu hočemo ostati zvesti. Vendar pa moramo izjaviti tu slovesno, da naša izvajanja nikakor in ni malo niso naperjena proti sedanjemu voditelju uredništva, saj vemo, da pri sedanjih uredbi pri uredništvu ne more nikdo delati čudežev in tudi sedanjí voditelj ne, čegar eminentno nadarjenost, neumorno trudoljubivost in redko žurnalističsko rutino vemo ceniti tudi mi. Uprav okolnost, da po sedanjih uredbi glavni urednik ne more posvečati listu vseh svojih sil, je provzročila, da list — svoje menenje hočemo povedati v najmilejši obliki — ni vsikdar koristil stranki, koje glasilo je. Uprav vsled te okolnosti prišlo je marsikaj v list, kar ne bi bilo smelo priti.

Pred vsem pogrešamo v glasilu narodne stranke one trdnosti v načelih in nazorih, koja jedina mora vzbujati zaupanje. Kakor stranka sama na shodu zaupnih mož ni prav vedela kaj bi in kakó bi, da bi bilo prav, tako je tudi nje glasilo le prepogosto omahovalo med prikupljivo odločnostjo in ne toliko prikupljivo obzirnostjo do — želja drugih. V poslednji čas smo pogrešali soglasja

med posamičnimi številkami in celo med posamičnimi spisi jedne in iste številke. Zlasti z ozirom na borbo med židovskim liberalizmom in krščanskim socializmom je tendencija jedne notice dijametralno često nasprotovala tendenciji druge: jedna je dišala po „N. Fr. Presse“, druga po „Reichsposti“. Nehote smo si morali misliti, da je jedno vest pisala ta, drugo pa druga roka, a ti roki nista niti mislili na to, da sti orodje jedne in iste glave. Gospóda nam najbrže ne bode hoteli verjeti, ali gola resnica je, da je po takem nesoglasju in taki nestalnosti mnogo trpel ugled stranke in to pri ljudeh, ki bi nas šli tožit, ako bi jim rekli, da so „Slovenčevci“. Nebrojnokrat smo morali čuti od strogo narodnih ljudi: naj le propadejo, saj ne zaslužijo drugega!

Po našem menjenju najhujšega greha se pa hočemo dotakniti sedaj. In ta bi bil, da se je opravičena borba proti teorijam celoč. g. dra. Mahniča in proti za narodnost našo nevarnim težnjam sedanjega vodstva konservativne stranke na Kranjskem v glasilu narodne stranke često preletljala v neopravičeno borbo proti duhovskemu stanu samemu, ali v nepotrebno osebno žaljenje posamičnih členov tega stanu.

Vemo, da se nam bode prigovarjalo: saj so istotako delali na nasprotni strani. Vse res, ali mi konstatujemo le neutajljivo resnico, da so se pogreški glasila narodne stranke britko maščevali nad stranko samo. Nepotrebno tiranje v javnost zasebnih slabosti tega ali onega duhovnika in potem generalizovanje takih grehov, potisnilo je med sovražnike narodne stranke mnogokatega duhovnika, ki je morda stal ravno na križpotju, ne vedó, kam bi se obrnil. Poglejte: pri nas na Primorskem smo se tudi borili isto odločnostjo proti nazorom vceló. g. dra. Mahniča in kako vse drugače, povoljnije, je pri nas razmerje med duhovščino in posvetnim razumništvom! Pogovorili smo se in sporazumeli v toliko, da spoštujemo in cenimo drug drugega — tudi v takih redkih slučajih, ko so morda navskrižja v menenju. In Bog vé, da to razmerje ni na škodo ni veri, ni narodu!

Sploh ne bi smeli mi Slovenci poznati borbe med liberalizmom in klerikalizmom. Tu si stojita nasproti svetovni naziranji in svetovnih vprašanj ne bomo reševali ni mi v Trstu, ni gospóda v Ljubljani. Jedino, kar morame storiti v tem pogledu, je to, da z vso odločnostjo odklanjamo od sebe tisti liberalizem, ki identifikuje svobodo z brezverstvom. Kakor na jedni strani moramo najstrožje obsojati vsako zlorabljanje verskih stvari v posvetne namene, istotako moramo čuvati versko čutstvovanje kot svetinjo svojega naroda. Pri nas ne sme biti verskega vprašanja; to vprašanje je za nas že rešil narod sam s tem, da je ostal nepremično zvest in udan svoji veri!

njegove osebe od prvega dne, ko jo je združil z njim nepremišljeni zakon.

Malí privatni uradnik je bil in mala bila je plača, za katero je posedal noč in dan v pisarni. Bil je že postaren petdesetleten človek, ko so jo prisilili, mlado, lepo in imovito deklico, da se naveže nanj za večno. Nepreračunljivi so ukrepi velikomestne zlobe in skrivnograšnega življenja!

Koliko je prebila revica poleg čemernege, zlobnega in trilega starega grešnika, dokler je ni odrešil Večni nezaslužene kazni! Ali pa je morda trpela v zakonu za pozneje svoje grehe? Saj ji je otrpnela v istem mlada, lepa duša za vse blago in dobro in kar je prišlo pozneje, bilo je samo znak neutešne razkošnosti in hrepenenja po brezdušnem uživanju.

Li čuda, da je bila v svoji družini, med

Torej že se stališča svojega prepričanja in verskega čutstvovanja morali bi obžalovati vsaki dogodek, ki bi spravljaj v navskrižje naše narodne težnje z dolžnostmi do vere; a ne le se stališča verskega čutstvovanja, ampak tudi se stališča narodnega oporunizma moramo želiti dobrih razmer med duhovščino in posvetnim razumništvom. Mi ne smemo nikdar pozabiti na nevenljive zasluge, ki si jih je pridobila duhovščina za naš narodni napredek in ne smemo pozabiti, da brez sodelovanja duhovščine tudi v bodoče ne bode napredka.

Nikakor pa nismo hoteli reči, da radi starih zaslug duhovščine naj bi se oprasčali mladim duhovnikom-politikom grehi proti narodni stvari. O ne: kakor vsakdo drugi, podvržen je javni kritiki tudi duhovnik, kakor hitro se je podal v javnost. A vsikdar treba mahitati po politiku, ali po osebi, ki je grešila, nikdar pa po duhovniku, še manje pa po stanu.

V tem pogledu je često grešilo glasilo narodne stranke, da si radi verjamemo, da ne namenoma, ampak večinoma vsled že gori označenega nedostatka pri uredbi uredništva in pa v viharju strasti, razvnetih po bratomornem boju. Često često se nam je zdelo, čitajočim „Slov. Narod“, da gospóde pri uredništvu tega lista hoté po vsej sili iti na roko agitatorjem — konservativne stranke. Mnogokateri spis je bil res tak, da agitatorjem konservativne stranke ni trebalo čisto nič drugega, nego vzeti dotično številko „Slov. Naroda“ ter prečitati jo preprostu ljudstvu. Le par besed komentarja zraven — in število nasprotnikov narodne stranke se je pomnožilo navadno za toliko glav, kolikor je bilo poslušalcev.

Torej čujte nas gospóda: nam ne treba borbe za liberalizem v navadnem in vulgarnem zmislu, ampak nam treba borbe za resnično narodno svobodo, za osiguranje narodne bodočnosti. V tej borbi treba odločnosti in radikalizma. Tudi najverniši konservativci je lahko narodni radikalec in konservativni stranki hočemo povedati na vsa usta, kako sodimo mi o nje početju, s katerim je narodno odločnost ali takozvani „radikalizem“ pripravila ob ugled med nerazsodnim ljudstvom, podtakniviš mu lastnosti in namene, kojih nima.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 4. decembra 1895.

Državni zbor. Včeraj je razpravljala poslanska zbornica o zakonu gledé rudniških nadzornikov. Minister za poljedelstvo je izjavil, da vlada goji simpatijo do tega načrta. Zasnuje se 25 novih mest nadzornikov, od kojih se popolni 11 že v letu 1896. Vlada želi, da se ustvari zakon, toda le tak, ki ne bode škodoval avtoriteti cesarskih oblasti. Rudarski nadzornik mora biti prijatelj

svojimi otroci tu jka in da je zavladalo v njeni hiši življenje, kakoršnega se mora sramovati dober neizprijen človek?...

Toda kaj bi govorili dalje, ko nam zastaja peró — nepregledna vrsta taci in jednaci sliki zakriva starodavni Dunaj v svojem sivem okrilji in vernih duš dan je jedini v letu, ki pričara na pozorišče mrtvih sence, ki so samo tužni a težko, težko umlji v odsev taci velikomestnih odnošajev. Ko pa se nanizne noč, izginejo v njenej temi tudi te grobne sence prave človeške sreče.

Hitro kakor ste prišle, odišle ste tudi mati in hči in hitele proti domu.

„Hvala Bogu, dela je starka, da sem se konečno odkrižala tega neprijetnega posla, — tiščalo me je že ves teden“.

„Neumnost je bila pa tudi še nocoj,

in svetovalec delavcem, spoštovati njih človeško dostojanstvo, toda poučevati jih tudi zajedno, da naj nikar ne vidijo v vsakem podjetniku svojega sovražnika in nasprotnika. Nadzornik si mora pridobiti zaupanje delavcev, z drugi strani pa tudi dušiti strasti, ki se zanašajo k nam iz inozemstva.

K notranjemu položaju. Tudi danes je zabeležiti raznih vesti. V prvo naj omenimo počestčenje, ki je došlo našemu parlamentu z Najviše strani. Dvorna etiketa je določala do sedaj, da je na dvorne obede vabiti le predsedništvo zbornice, one poslance, ki so zajedno komorniki ali tajni svetovalci, in pa člene delegacij. Odslej se bodo vabili na dvorne obede vsi državni poslanci (seveda po gotovem redu) brez ozira na njih stališče ali dostojanstvo. Za prihodnji obed, ki bode jutri v četrtek, je že povabljenih 25 poslancev, med temi „Slovenec“ grof Hohenwart, Hrvat dr. Klaić in Mladočeh dr. Engel. — Potem govore v parlamentarnih krogih na jedni strani o pogajanjih med Mladočehi in — Nemci, na drugi pa med Mladočehi in veleposestniki. Vesti o pogajanjih z Nemci ne moremo verjeti, prej pa o pogajanjih s konservativnim plemstvom, dasi tudi o teh ne gojimo mnogo nad. Rese sicer, da je konservativno plemstvo odločno odklonilo kompromis z Nemci, vsled česar bi bilo le naravno — ker tudi ono ne more vedno samotariti v javnem življenju — da bi skušalo približati se zopet narodu češkemu, oziroma pravoveljavnim zastopnikom istega, toda na drugi strani ne smemo pozabiti na stare predsodke visokega plemstva, ki jim branijo stopiti v tesnišo dotiko z demokratskimi Mladočehi. No, kot ugoden simptom naj navedemo tu, da je novi poslanec za veleposestvo češko, knez Friderik Schwarzenberg, storil obljubo v češkem jeziku. A le kot simptom sedanjega vrvenja navajamo to, ne pa kot posebno dejanje. A naklonjenost treba kazati z dejanji.

Iz poslanske zbornice Ogerske. Večkrat smo že naglašali, kolika je razlika med našo in poslansko zbornico ogersko, kolikor se dostaje pravice do uplivanja na vnanjo politiko. Kadar-koli se pokaže oblaček na obzorju evropskem, hitro so po koncu v ogerski zbornici z vprašanjem, kaj in kako misli naša država, dočim se naša zbornica v svetem strahu izogiblje takim vprašanjem, češ, mi nimamo pravice spuščati se na to opolzlo polje. Posledica je seveda ta, da vsa naša vnanja politika je nosila do sedaj na svojem čelu ogersko znamenje. Take je interpeleval te dni posl. Ugron, češ, vojno ministerstvo premalo skrbi za utrdbe v Bukovini in v Sedmograjski — torej proti Rusiji; zajedno je menil, da Avstrija kuje kake hudobne naklepe proti Turčiji. Srd do Rusije, in skrb za ljubo Turčijo, to je tista os, okolo katere se suče in vrti vse stremljenje in mišljenje ogerskih šovinistov. Na vso srečo

samo glej, kako sem vsa premočena; ako zbolim, kriva bodeš ti, ker si me spravila seboj“.

„Mari bom hodila sama, pa — saj je bil tvoj oče...“

„Ha, ha! Veš kaj, hitro se preoblecive, v koncert bode še baš v pravi čas“.

„V koncert? Ako hočeš, idi sama ti, jaz sem povabljen že več kam?“

„A tako! Želim ti srečno — mrtvašnico!“

„Lahko noč, hčerka! Moram v tramvaj!“

„Lahko noč, mama, do jutri!“

„Do jutri!“

Po dolgi široki cesti žvenklal je tramvayski voz in peljal v daljni konec mesta tropo mokrih ljudi. Po bližnji ulici pa je švigla črna senca mlade ženske. Malo trenotlj pozneje pak sti imeli prilike dovolj, da pozabljata neprijetnega trenutka na pokopališču — mati in hči.

PODLISTEK.

Pozabljen.

Slika iz dunajkega življenja.
(Konec.)

„Tukaj bode! Daj venec, da mu ga položim in v sredi gorí naj sveča, dokler je dež ne ugasne“, rekla je mati in okinčala grob.

Za trenotek sti stali obe črni senci pred gomilo in stari spomini podili so se skozi dušo starikeve žene. Kakor črni vrani, ki so se pripodili od daljnega vzhoda oblačni jesenski dan, prišle so temne misli in nosile na svojih perotih še temnejše spomine.

Kaj je bil oni, ki leži tu notri v globočini, trhel in razpal?

Vrsta mučnih dnij sukala se je okoli

Položenje na Vstoku. Povodom otvoritve državnega zbora nemškega je zatrdil kancelar v svojem govoru, da vlasti soglašajo v tem, da treba spoštovati pogodbe ter podpirati sultanovo vlado, da zopet napravi mir in red. Vse države hočejo služiti stvari miru. Pri tem pa se turški vladi nič kaj ne mudi, da bi ona stopila v soglasje z evropskimi državami. Sultan se namreč odločno upira in noče dati dovoljenja za druge stacionarne ladije. Rusija in Francija bi menda hoteli še nekoliko potrpeti, a Angleška noče baje ni čuti o tem. Pravijo celo, da angleška ladija hoče prepluti dardanelsko žnino, ne da bi čakala dovoljenja sultanovega.

† **Dr. Bogoslav Šulek.** V Zagrebu umrl je učenjak in hrvatski pisatelj, član hrvatske akademije dr. Bogoslav Šulek, 79 let star. Pokojni, velezaslužni pisatelj bil je rodom Slovak iz Nitranske županije. Kot mladenič oklenil se je Šulek iste z vsem mladeniškim ognjem. Kot protestantski duhovnik-začetnik zapustil je svojo ožjo domovino, preselivši se na Hrvaško. Še leta 1846. bil je urednik „Narodnih Novin“ ter v njih odločno branil prava hrvatske države. Za Bachove dōbe uredoval je liberalni list „Slovanski Jug“, pozneje pa se je bavil samo s pisateljevanjem. Spisal je mnogo knjig pedagoške in znanstvene vsebine, objavil je pa več političskih brošur ter bil sodrnik raznih listov.

Potem je zbor razpravljaval o zgradbi deželne norišnice. Z ozirom na sklep mestnega sveta izza nejavne seje dne 30. m. m., da kupi občina zemljišče uložna št. 108 na Kolonji in št. 123 v Rojanu za 45.000 gld. za zgradbo deželne norišnice, sklenil je mestni svet: dasi se Istra še ni obvezala glede skupnih stroškov za zgradnjo deželne norišnice v Trstu, ampak je le obljubila, da bude no-

Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju
priredi v soboto dne 7. t. m. svoj III. redni
občni zbor. Lokal: Restauracija Buchinger
„zum goldenen Löwen“, VIII. Alserstrasse 63.
Začetek točno ob 8. uri zvečer. Slovanski
gosti dobro došli!

Sodnijsko. Brivec Boštjan Huber iz Bavarke je bil predvčerajšnjim pred tukajšnjim sodiščem obsojen zaradi zadolžene krive na teden dni zapor. — 36letni kmet Ivan Petelin in njegov 24letni tovariš Anton Ravbar sta po noči od 28. na 29. septembra t. l. ukradla v Črnetovem vinogradu v Tomaju pri Sežani okoli 80 kg. grozdja. Predvče-

Dražavni doig papirju	100.18	100.88
v srebru	100.10	100.38
Avstrijska renta v zlatu	120.95	121.18
v kronah	99.78	98.60
Kreditne akcije	86.75	87.10
London 10 Lst.	121.05	121.80
Napoleoni	9.60	9.68
20 mark	11.81	11.84
100 italj. lir	48.00	48.10

Vabijo se gospodje pevci,
da pridejo gotovo v petek
dne 6. t. m. k pevski vaji, ker društvo v
s o b o t o sodeluje pri Miklavževem večeru
-Trž. Sokola*.

s sidrom
iz Richterjeve lekarnе v Pragi,
priporočano izvrstno, bolečine blažee mazilo.
Ljubiva so pa 40 nč, 70 nč, in 1 gl. po vse
ekarnah. Zahteva naj se blagovojno to splošn
priljubljeno domače sredstvo : a kratko k
Richterjev liniment s "sidrom"
er naj se previdnostno vsprejmejo lo tak
teklecne kot pristne, ki imajo znano
arstveno znamko "sidro".
Richterjeva lekarna
„Pri zlatem levu“ v Pragi.

izvršuje vsakorodne poprave živalnih strojev in dvo-
koles. Prodaja nove in rabljene živalne stroje in
virokolesa.
Via Madonna del mare šte. 4, uhd via Fontanone,
vātrio 2.h . 1

so slej ko prej nedosežene ter so najprijetnejše
božično darilo otrokom, ki so čez tri leta stari. Tudi
cenejše nego vsako drugo darilo, kajti one trpijo
mnogo let in jih je moči celo po daljšem času po-
polniti in povečšati. Pristne
sidro-omarice s kamenčki
reprezentujejo jedino igr, ki je v vseh deželah žela
nepriistransko pohvalo. In katero vsak ki je pozna,
iz priporočila dalje priporoča. Kdor se še ni seznanil s tem
sredstvom, da se otrok igraje prijetno zabava, kateri igri skoro
ni najti primere, naj se naroči čim hitreje od podpisane firme
novo bogato ilustrovani cenik in naj čita v njem natičnjena
mnenja, ki so izredno laskava. Pri kupovanji blagoviti naj se
izrečno zahtevati: Richterjeve sidro-omarice s kamenčki za
gradnjo hiše* (Richter's Ankersteinbaukasten) in naj se od-
ločno odkloni vsaka omarica brez tovarniške znamke sidra;
kdor to ne stori, dobi lahko posamez, ki je manj vreden. Zato
je vzeti le slovarje prave omarice, ki se dobe za ceno 25, 70,
80 kr. do 5 gl. in viš in so v zalogi v vseh najbližnjih
trgovinah z igračami. **NOVO!** Richterjeve strpljivostne
igre: Jajce Kolombovo, strelovod, tešitelj v jezi, preganja-
lec muh ali trim. Cena igri 35 kr. Pristno samo s sidrom!

F. Ad. RICHTER & Cie., I. avstro-ogerska c. in k. priv. tovarna sidro-omaric s kamenčki za grajenje hiše.
Dunaj, I. Nibelungenasse 4. Tovarna: XIII./I. (Hitzing), Rudolfstad (Führ.), Olten,
Rotterdam, London E. C., New-York, 17 Warren-St

Lastnik politično društvo „Edinosti“. Izdavatelj in odgovorni urednik: **Julij Mikota**. — Tiskarna Dolenc v Trstu.